PÖYTÄKIRJA Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen viittomakielen lautakunnan 42. kokouksesta 25.3.2011. Pöytäkirjan käänsi suomalaiselle viittomakielelle ja viittoi Pia Taalas.

Kotimaisten kielten tutkimuskeskus
Vähemmistökielten osasto

VIITTOMAKIELEN LAUTAKUNNAN 42. KOKOUS 25.3.2011

Aika	perjantai 25.3.2011, klo 10.25–15.30	
Paikka	Valkea talo, 3 krs., Kuurojen Liiton suuri neuvotteluhuone A3.44	
Läsnä:		
jäsenet	Kaisa Alanne	puheenjohtaja klo 10.25–15.05
	Ulla-Maija Haapanen	poistui klo 15.05
	Karin Hoyer	
	Thomas Sandholm	
	Leena Savolainen	sihteeri
	Tomas Uusimäki	puheenjohtaja klo 15.05–15.30
vieraat	Pia Taalas	Kuurojen Liitto ry
	Sanna Ala-Sippola	Kotus (tehtävänä keskustelun videointi)
	klo 10.40–11.00:	
	13 opiskelijaa	Jyväskylän yliopisto
	Jaana Keski-Levijoki	yliopistonopettaja, Jyväskylän yliopisto
	Tuija Wainio	tulkki
Poissa:	Arttu Liikamaa	

1. § Kokouksen avaus.

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 10.25.

2. § Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus.

Puheenjohtaja totesi kokouksen laillisesti koollekutsutuksi ja päätäntävaltaiseksi.

3. § Kokouksen esityslista.

Kokouksen esityslista hyväksyttiin muutoksitta.

4. § Lautakunnan edellisen kokouksen (23.11.2010) suomenkielisen ja viitotun pöytäkirjan sekä kokousten 5.10.2009 ja 21.4.2010 viitottujen pöytäkirjojen tarkistaminen.

Lautakunnan 5.10.2009 ja 21.4.2010 pidettyjen kokousten viittomakieliset pöytäkirjat tarkastettiin ja hyväksyttiin muutoksitta.

Lautakunnan edellisen, 23.11.2010 pidetyn kokouksen suomenkielinen pöytäkirja tarkastettiin ja hyväksyttiin muutoksitta. Kokouksen viittomakielinen pöytäkirja ei ollut valmistunut ajoissa, joten se tarkistetaan seuraavassa kokouksessa.

Facebook-sivun perustamisesta

Lautakunnan edellisessä kokouksessa (23.11.10) päätettiin selvittää, olisiko mahdollista perustaa lautakunnalle oma Facebook-sivusto. Sihteeri kertoi, että tällä hetkellä Kotus hyödyntää sosiaalista mediaa seuraavasti: www-sivuilla toimii Kotus-blogi, ja ruotsin kielenhuollon Språkbruk-lehti on Facebookissa. Kotuksessa on nyt keväällä käynnistetty keskustelu sosiaalisen median mahdollisesta laajemmasta käytöstä Kotuksen viestinnässä. Tähän kokoukseen mennessä periaatepäätöksiä tai virallisia linjauksia asiassa ei kuitenkaan ehtinyt syntyä.

Lautakunnan ajatuksena oli luoda tiedottamiseen painottuvasta Språkbruk-lehden Facebook-sivusta eroten dynaamisempi sivu, jolla lautakunta voisi keskustella viittomakieliämme koskevista asioista kieliyhteisön kanssa. Staattisemman sivun perustamiselle ei nähdä tarvetta.

Päätös 1: Todettiin, ettei lautakunnalla ole riittäviä henkilöresursseja toimia Facebookissa sosiaalisen median edellyttämällä tavalla, ja päätettiin, ettei sivustoa perusteta.

Hyvänä vaihtoehtoisena tapana toimia pidettiin sitä, että jäsenet tuovat asiallisesti esille lautakunnan toimintaa koskevia asioita omilla tai edustamiensa tahojen Facebook-sivuilla tai muualla sosiaalisessa mediassa. Lisäksi voimme keskustella Kuurojen Liiton www-toimituksen kanssa, voisiko liiton sivuilla olla pysyvästi painike, josta pääsee suoraan Kotuksen www-sivuilla oleville lautakunnan sivuille.

Jyväskylän yliopiston opiskelijoiden vierailu

Kokouksessa vieraili 13 hengen ryhmä suomalaisen viittomakielen ja viittomakielisen luokanopettajakoulutuksen opiskelijoita Jyväskylän yliopistosta. Jäsenet esittäytyivät ja kertoivat lautakunnan toiminnasta. Tapaamisessa syntyi

myös idea lautakunnan ja Jyväskylän opiskelijoiden välisestä yhteistyöstä. Alustavasti ajateltiin, että ensimmäinen yhteistyön kohde voisi olla viittomakielisten tai suomea ja viittomakieltä yhdistävien, lautakunnan toiminnasta kertovien www-tiedotteiden laatiminen opiskelijatyönä. Sihteeri ja Jaana Keski-Levijoki koordinoivat asiaa.

5. § Ilmoitusasiat.

a) Merkittiin tiedoksi dvd-levynä äskettäin julkaistu dokumenttielokuva *Tarinameri* (ks. tekstiliite 1). Elokuva kertoo kuurojen vanhempien kuulevien lasten elämästä 1900-luvun jälkipuoliskon Suomessa.

b) Ulla-Maija Haapanen kertoi Jyväskylän yliopistossa tehtävän parhaillaan yliopiston sisäistä kielipoliittista ohjelmaa. Ohjelmaluonnoksen on määrä valmistua vuoden 2011 loppuun mennessä. Asiasta löytyy tarkempaa tietoa yliopiston www-sivuilta Etusivu -> Hallinto -> Työryhmät -> Kielipoliittinen työryhmä, https://www.jyu.fi/hallinto/tyoryhmat/kielipoliittinen.

c) Karin Hoyer kertoi, että Kirkon ruotsinkielisen työn keskuksessa viikkomessun ja kirkollisten toimitusten käännöstyö suomenruotsalaiselle viittomakielelle jatkuu taas. Kääntäjänä toimii Janne Kankkonen ja hän työskentelee aiempaan tapaan yhdessä käännöstyöryhmän kanssa. Tähän mennessä valmistuneet käännökset löytyvät kirkon ruotsinkielisiltä www-sivuilta http://evl.fi/EVLsv.nsf -> För dig -> Teckenspråkiga. Ne ja valmistumassa olevat käännökset on tarkoitus hyväksyä Kirkolliskokouksessa marraskuussa 2011 ja lopulliset käännökset julkaista vuonna 2012.

d) Kaisa Alanne kertoi, että oikeusministeriön vuoden 2010 joulukuussa asettama viittomakielisten oikeuksien toteutumista selvittävä työryhmä on työssään loppusuoralla, ja mietintö on viimeistelyä vaille valmis. Asiaan palataan seuraavassa kokouksessa, kun mietintö on valmistunut.

6. § Ohjeistus kielellisesti laadukkaiden viittomakielisten tekstien tuotantoon (äidinkielisen viittojan käytön merkitys).

Lautakunta käsitteli kokouksessaan 23.11.2010 YLEn ja HUMAKin lokakuussa käynnistämää kokeilua Itä-Suomen uutisten tulkkauksesta suomalaiselle viittomakielelle, ja asiasta päätettiin laatia kannanotto. Kannanotto julkaistiin 16.12.10. YLE ja HUMAK ovat laatineet omat vastineensa kannanottoon, ja kaikki kolme tekstiä löytyvät Kotuksen www-sivuilta (Kielenhuolto -> Viittomakielen huolto -> Viittomakielen lautakunta -> Kannanotto http://www.kotus.fi/index.phtml?s=4132).

Ennen tätä kokousta on tehty sähköpostitse viestimällä kaksi päätöstä jatkotoimenpiteistä:

Päätös 2. Aihepiirin käsittelyä on päätetty jatkaa siten, että Kaisa Alanne ja Ulla-Maija Haapanen vierailevat Kuopion HUMAKissa keskustelemassa opetushenkilökunnan ja opiskelijoiden kanssa.

Päätös 3. Toisena toimenpiteenä lautakunta on päättänyt ryhtyä laatimaan ohjeistusta kielellisesti laadukkaiden viittomakielisten tekstien tuotantoon.

Keskustelu viittomakielisten tekstien laatua määrittävista tekijöistä

Aiheesta käytiin vilkasta keskustelua, ja eräänä keskeisenä teemana nousi esille se, millainen tekijä laatu on kielellisten oikeuksien toteutumisessa. Viitottu teksti www-sivulla ja kuuron osallistuminen kokoukseen tulkin kanssa ovat esimerkkejä oikeuksien toteutumisesta. Mutta entäpä, jos viitottu teksti onkin kieliasultaan huono, tai kuuro ja tulkki ymmärtävät toisiaan vain välttävästi? Tällöin kielelliset oikeudet eivät toteudu. Tilastollisesti tilanne näyttää hyvältä: kuuro on saanut tulkkausta, ja www-sivuilla tiedotetaan viittomakielellä. Käytännössä kuuro ei voinut aidosti osallistua kokoukseen ja hän tuli väärinymmärretyksi, ja www-sivujen asian ymmärtää paremmin suomen- tai ruotsinkielisestä tekstistä kuin huonosti viitotulta videolta. Kielellistä laatua käsittelevä ohjeistus voi toimia yhtenä työkaluna, kun tarkastellaan kielellisten oikeuksien toteutumiskriteerejä.

Kokouksessa käydystä keskustelusta tehdään yhteenveto, ja ohjeiston laatimista jatketaan seuraavassa kokouksessa.

7. § Muut esille tulevat asiat.

a) Yhteispohjoismaiset kielioloja kuvaavat esitteet

Karin Hoyer oli käynyt läpi yhteispohjoismaisia, Pohjoismaissa käytettäviä kieliä koskevia esitteitä ja julkaisuja. Hän totesi, että mm. seuraavissa tuotteissa ei ole mitään mainintaa viittomakielistä:

- *Kieliavain Pohjoismaihin*, 2010. Pohjoismaiden ministerineuvosto & Pohjoismaiden Suomen Instituutti.
- *Att förstå varandra i Norden*, 2009. Nordiska ministerrådet & Nordens institut i Finland.
- *Pohjoismaiden kielet – Nordens språk*, 2011. Pohjoismaiden Suomen Instituutti.

Päätös 4. Sovittiin, että Karin Hoyer ja sihteeri ottavat yhteyttä Pohjoismaiden ministerineuvostoon ja Pohjoismaiden Suomen Instituuttiin ja antavat tietoa viittomakielen lautakunnasta, uudesta kielipoliittisesta ohjelmasta ja pohjoismaisesta

vuonna 2008 laaditusta selvityksestä "Teckenspråkens och teckenspråkigas ställning i Norden”.

b) Viittomakielen tulkkien koulutuspaikkojen määrä

Thomas Sandholm oli saanut yhteydenoton, jossa pyydettiin tuomaan lautakunnan keskusteltavaksi viittomakielen tulkin koulutuspaikkojen lukumäärä. Aloituspaikkoja on tällä hetkellä vuosittain 80–90. Opiskelijoiden suuri määrä johtaa mm. siihen, että heidän on vaikea löytää harjoittelupaikkoja. Toinen uusi ongelma on se, että tulkkauspalvelun siirryttyä Kelan vastuulle syksyllä 2010 tulkit eivät voi enää valmistuttuaan hakea vapaasti töitä. Kelan luoma kilpailutusjärjestelmä määrää nimittäin kiintiön kullekin tulkkiyritykselle, jonka täyttymisen jälkeen yritys ei saa rekrytoida uusia työntekijöitä. Vastavalmistuneen tulkin kieli- ja tulkkaustaito vaatisi kuitenkin yllä pysyäkseen ja kehittyäkseen mahdollisimman nopeaa työllistymistä.

Todettiin, että koulutuksen toivottaisiin voivan panostaa määrän sijaan laatuun. Koulutuspaikkojen määrä on kuitenkin suoraan sidoksissa ammattikorkeakoulujen saamaan rahoitukseen, joten aloituspaikkojen vähentäminen ei kuitenkaan välttämättä vapauttaisi resursseja opetuksen laadun kohottamiseen.

Lautakunta palaa asiaan myöhemmin.

c) Kuurojen museon toiminnan toistaiseksi lakkauttaminen

Kuurojen Liitossa on parhaillaan käynnissä yt-neuvottelut, joissa yhtenä neuvottelun kohteena on Kuurojen museon toistaiseksi sulkeminen ja sen kahden työntekijän irtisanominen. Lautakunta päätti pohtia, reagoisiko se jollakin tapaa museon sulkemiseen. Jääviyssyistä lautakunnan puheenjohtaja, Kuurojen Liiton kehittämisjohtaja Kaisa Alanne poistui kokouksesta asian käsittelyn ajaksi.

Päätös 5. Lautakunta päätti laatia Kuurojen museon toistaiseksi sulkemista vastustavan, vaihtoehtoja etsimään kannustavan kannanoton, joka osoitetaan Kuurojen Liiton ylimmälle johdolle ja hallitukselle.

Sihteerin lisäys pöytäkirjan ulkopuolelta: Kannanotto laadittiin, mutta lopulta tehtiin päätös olla lähettämättä sitä.

8. § Seuraava kokous.

Seuraava kokous päätettiin pitää toukokuussa. Sihteeri selvittää sopivan kokouspäivän.

9. § Kokouksen päättäminen.

Varapuheenjohtaja päätti kokouksen klo 15.30.

Vakuudeksi

Kaisa Alanne
puheenjohtaja

Tomas Uusimäki
varapuheenjohtaja

Leena Savolainen
sihteeri

Tekstiliite 1. *Viittomakielen lautakunnan 42. kokous 25.3.2011, 5. § Ilmoitusasiat, kohta a.*

Tarinameri. Ett hav av berättelser. A Sea of Stories. Ohjaus Riia Celen. Suomenkielinen; tekstityskielet suomi, ruotsi ja englanti. DVD, 38 min. Levitys: Kuurojen Liitto ry ja Mediatext Finland Ky.